

ЧІТІ ПАТЭРНА

МАСТАЦТВА

Год выдання 34-ы
№ 47 (1966)
11 чэрвеня 1965 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННОКАЎ БССР

У зале VII з'езда мастакоў Беларусі.

СТВАРЭННЕ МАСТАЦТВА, ВАРТАЕ НАШАГА ЧАСУ

НА ГАСТРОЛЬНЫХ МАРШРУТАХ

ГОМЕЛЬСКІ ТЭАТР У МІНСКУ

Учора ў Мінску, у памішанні Дзяржаўнага драматычнага тэатра імя М. Горькага пачаў гастроль Гомельскага абласнага рускага драматычнага тэатра. Наш карэспандэнт папрасіў дырэктара тэатра А. Росківа расказаць пра гастроль.

— Тэатр быў у сталіцы Беларусі чатыры гады назад, — гаворыць А. Росківа, — і была цікавая сустрэча з мінчанамі. І для калектыву артыстаў яна прынесла вялікую карысць.

Мы прывезлі сюды ў Мінск рад спэктаклаў, прысвечаных жыццю савецкіх людзей, будаўніцтву намізму. Учора глядзчы ўбачылі спэктакл «Сумленне» па п'есе Д. Паўлава. У нашым рэпертуары п'еса «Хлусія для вузкага кола» А. Салыніскага, «104 старонкі пра каханне» Э. Радзінскага. Нядура адбылася прэ'ерная спэнталі «Мал дачка» па п'есе М. Гарулёва. Глядзчы ўбачылі і гэтую работу. Прывезлі мы і спэнталі «Прэ-аташ» у Токію, «Тэубе-малочкі» і іншыя.

У плане гастролі значацца не толькі выступленні на асобных сценах. Рабочыя аўтаматэатры і трактарнага заводу запрасілі артыстаў у свае палаты культуры. Мы з прыемнасцю прынялі гэтыя запрашэнні. Значыцца ў плане выезды ў каласы і раёныя цэнтры Міншчыны. Мяркую, што нашы сустрэчы не абмяжуюцца толькі паназам спэнталаў. Глядзчы выкажуць свае думкі аб п'есах, аб ігры артыстаў, аб афармленні. Аным словам, чакаем сфарміраваць шчыры размовы.

У спэнталах прымае ўдзел уся савецкая калектыв тэатра, у тым ліку заслужаныя артысты БССР Л. Гамуліна, А. Каменская, Т. Скарута, М. Цурбакоў, артысты Н. Карнева, В. Бялоў, У. Ткачэнка.

Адначасна з гастролью працягвае работу над новым спэнталам, Рытхуцка пастаноўка на матывах рамана «Сэрца на далоні» І. Шамякіна. Інсцэніроўку зрабілі І. Шамякін і Ю. Арнінскі. Магчыма, што прэ'ерная паназам мінчанам.

Творчым суправадзач тэатра працягнуцца да 1 ліпеня.

У атмасферы вялікага творчага ўздыму праішоў VII з'езд Саюза мастакоў Савецкай Беларусі, які працягаў тры дні — з 8 па 10 чэрвеня. У рабочае з'езда прынялі ўдзел беларускія жывапісцы, скульптары, графікі, майстры дэкаратыва-прыкладнага мастацтва і мастацтвазнаўцы, а таксама прадстаўнікі іншых творчых саюзаў рэспублікі і шматлікія госці з братаў рэспублік Савецкага Саюза, з гарадоў Масквы і Ленінграда.

З'езд адкрыў народны мастак БССР І. Ахрэмыч.

У прэзідыуме з'езда—народны мастак БССР І. Ахрэмыч, А. Бембель, А. Глебаў, А. Марыкс, В. Цвірко, Я. Зайцаў, сакратар ЦК КПБ Ш. Шура, намеснік старшыні Савета Міністраў БССР І. Клімаш, выканаўчы абавязкі старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР Н. Воранаў, сакратар праўлення Саюза мастакоў ССР А. Алахавердзян, прадстаўнікі арганізацый мастакоў Масквы—А. Прымаў і Ленінграда—Э. Крымер, сакратар праўлення Саюза мастакоў ССР народны мастак праўлення Саюза мастакоў ССР народны мастак РСФСР І. Кліноў, дырэктар Мастацкага фонду БССР С. Бялко, загадчык аддзела навукі і культуры ЦК КПБ М. Капіч, старшыня праўлення Саютуры ЦК КПБ М. Броўка, міністр культуры і паўнамоцны БССР П. Міхалюк, сакратар праўлення Саюза мастакоў ССР, намеснік старшыні праўлення

Саюза мастакоў УССР В. Барадай, прадстаўнік Саюза мастакоў Літоўскай ССР В. Гечас, прадстаўнік Саюза мастакоў Латвійскай ССР С. Гельберг, прадстаўнік Саюза мастакоў Малдаўскай ССР Я. Дацко, міністр асветы БССР Р. Кісялёў, намеснік міністра культуры БССР Я. Парватаў, дырэктар Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР П. Глебаў, сакратар Мінскага абкома КПБ В. Лежэвіч, сакратар Ленінскага райкома КПБ г. Мінска Г. Цыганкоў, заслужаны дзеячы мастацтваў БССР К. Касяноў, Б. Зайнагорскі, мастакі А. Мазалеў, С. Лі, А. Кашкурэвіч, Я. Красоўскі, П. Белузаў і іншыя.

Удзельнікі з'езда адзінадушна выбралі ганаровы прэзідыум у складзе Прэзідыума ЦК КПСС.

На парадку дня з'езда — справядача праўлення Саюза мастакоў ССР, справядача рэзійнай камісіі Саюза мастакоў БССР, выбары праўлення Саюза мастакоў БССР, выбары рэзійнай камісіі Саюза мастакоў БССР.

Цэпла сустрэлі ўдзельнікі з'езда прывітанне Цэнтральнага камітэта Камуністычнай партыі Беларусі VII з'езду мастакоў БССР, якое зачытаў сакратар ЦК КПБ В. Шура.

Са справядачным дакладам аб рабоце праўлення Саюза мастакоў Савецкай Беларусі выступіў

выканаўчы абавязкі старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР Н. Воранаў.

Са справядачай аб рабоце рэзійнай камісіі выступіў старшыня рэзійнай камісіі Саюза мастакоў БССР Я. Красоўскі.

Пасля дакладаў разгарнуліся спрэчкі. У спрэчкі прынялі ўдзел Л. Лейтман, В. Філімонаў, Ю. Цітоў (Масква), П. Герасімовіч, В. Галубовіч, А. Алахавердзян (Масква), В. Гаўрылаў, А. Анікейчык, С. Герус, М. Аўчыннік, Я. Дацко (Малдавія), Я. Тарас, В. Барадай (Украіна), Б. Малкін, Э. Крымер (Ленінград), І. Стасевіч, М. Навіцкі, С. Гельберг (Латвія), М. Гуцёў, А. Волкаў, С. Юсеўніч (Літва), М. Волкаў (Масква), М. Тараскіў, С. Мусініч, А. Бембель, А. Шыбінь, К. Краўчанка (Масква), Ф. Зільберт, міністр культуры БССР М. Мінковіч, А. Глебаў, галоўны рэдактар газеты «Літаратура і мастацтва» Н. Пашкевіч, М. Рыбелкіна, К. Хельнік (Азербайджан), загадчык аддзела навукі і культуры ЦК КПБ М. Капіч, Б. Іванцэў, І. Пашчына, З. Шклар, К. Масцішэў.

Па абмеркаваных пытаннях з'езд прыняў рэзалюцыю.

З вялікім уздымам удзельнікі з'езда прынялі прывітанне лідэраў ЦК КПСС.

Адбыліся выбары кіруючых органаў Саюза мастакоў БССР.

Дзяржаўным музеі БССР—выстаўка твораў народнага мастака СССР Ул. Сярова; у салон-магазіне — выстаўка факсімільных выданняў выдавецтва «Художник РСФСР». Мастацкія выстаўкі ў дні Дзякды паказваліся ва ўсіх абласных цэнтрах рэспублікі.

Апроч таго, за справядачны перыяд беларускія глядзчы пазнаёміліся з творами мастакоў Г. Ніскага і А. Варыскага, з польскай графікай, з графікай украінскіх і рускіх савецкіх мастакоў.

Выраслі і творча ўзмацнелі калектывы мастакоў у абласных цэнтрах рэспублікі. Ажыўчалі выставачныя дзейнасць у Віцебску, Брэсце, Гомелі, Гродна. Пашыралася прапаганда творчасці мастакоў жывапістаў і графікаў.

У тэхніцы сграфіто, тэматычна цікава раскрылае жыццё інстытута. Спалучылі чырвоныя, белыя і чорныя колеры добра згарманіравана. Да неадхопаў прамоўна адносіць некаторую перагрукі роспісу за кошт мюгажэцінасі і непапраўку інтэр'ера.

На думку праўлення, удала вырашана Г. Вацханкам пано ў Палацы культуры камвольнага камбіната. Прастойта, лаканічнасць, рытмічнай пабудовай яно стварае свясючанае ўбаранства залы.

Прамоўна выказана пажаданне, каб у вяршыні манументальнасці роспісаў манументальнасці смялей адмаўляліся ад плакатаў-афармленчых прыёмаў і адцягнана сімвалічных вобразаў.

Прычына рада найлуч мастакоў-манументалістаў у тым, што дагэтуль няма цеснага супрацоўніцтва паміж архітэктарам і мастаком. Творы манументальнага мастацтва не праектуюцца мастакамі разам з архітэктарамі, а, як правіла, мастакі запрашаюцца тады, калі стварэнне будынка падыходзіць да завяршэння. Часу для работы застаецца мала, у выніку — непазбежна спешка.

Адсутнасць майстэрні для манументалістаў і абсталявання для мазічных і вігражных работ, адсутнасць матэрыялаў — смальты, каляровага шкла, сінтэтычных лакаў — усё гэта вельмі замінае рабоце.

VII З'ЕЗДУ МАСТАКОЎ БЕЛАРУСІ

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі гарача вітае ўдзельнікаў VII з'езда мастакоў і ў іх асобе ўсіх работнікаў вывучэннага мастацтва рэспублікі.

Савецкія людзі з вялікай зацікаўленасцю і падзячнай усмішкай глядзяць на твораў нашых мастакоў, якія ствараюцца на будаўніцтву каласальнага ўздыму нашай культуры, якія ствараюцца жывапісцамі, музыкантамі, мастакамі манументальнага і дэкаратыва-прыкладнага мастацтва, служачы важным сродкам ідэянага і эстэтычнага выхавання працоўных, з'яўляюцца неад'емнай састановай часткай сацыялістычнай культуры.

Мастакі Беларусі, рады якіх паставіна папаўняюцца за лік здольнай моладзі, актыўна ўдзельнічаюць сабы творчасцю ў ажыццяўленні гістарычнага рэвалюцыйнага XXII з'езда партыі. У саіх творах якіх усё часцей адрастання. Значна ўзраста творчая актыўнасць мастакоў. Толькі на апошніх чатырох рэспубліканскіх выстаўках экспанавалася звыш 1.500 новых работ.

У той жа час у дзейнасці Саюза мастакоў ёсць сур'езныя недахопы. Паўлічэцца яшчэ ямаля слабых твораў, у мастацкай творчасці недастаткова адрастоўваюцца шматгранныя жыццё, стваральна праца, быт і культура савецкіх людзей.

Клічча, пэўнакроўнае жыццё нашага народа, наўхілены рост культуры запатрабаваны працоўных прад'яўляюць высокай патрабаванні да мастацтва, абавязваюць дзеячоў культуры ствараць творы вялікага грамадзянскага гучання, штодзёна ўдасканальваюць прафесіянальнае майстэрства.

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі заклікае мастакоў рэспублікі да стварэння новых ярых работ, якіх адрастоўваці б сацыяльна рэвалюцыйна за ўсё паўнацце і разнастайнасць. Творы вывучэннага мастацтва павінны глыбока раскрываць гераічную барацьбу савецкага народа за ажыццяўленне планаў камуністычнага будаўніцтва.

Мастакі заклікаюць зорка баччы жыццё ва ўсёй яго шматграннасці і велічы, актыўна выступаць за ўсталяванне ўсяго новага, перадавога, рахуна змагача з праўленнямі тлятворнага ўплыву буржуазнай ідэалогіі.

Рытхуцкае дастоіна ствараць змяняльныя гістарычныя даты—50-годдзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і 100-годдзе з дня нараджэння Ул. І. Леніна, беларускія мастакі павінны накіраваць свае талент, веды і энэргію на стварэнне твораў аб гераічным шляху нашага народа, прайдзеным пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, аб слаўных справах і высокім маральным абліччы савецкага чалавека.

Талент мастака належыць народу і савецкія людзі зацікаўлены ў тым, каб ён у поўнай меры служыў вялікім мэтам камунізму. Чупа прыслухоўваюцца да голасу грамадзянскай, патрабавална ацвяджае свае дагэніненні, настойліва перадаючы недахопы ў творчасці—абавязак кожнага мастака, абавязавоўва ўмова найбольш поўнага раскрыцця таленту.

Саюз мастакоў павінен у цэнтры ўвагі паставіць пытанні ідэянага выхавання і мастацкага майстэрства членаў саюза, будаваць сваю работу на аснове дыялектычных метадаў, усмерна развіваць шырокую актыўнасць саміх мастакоў. Неабходна ўзмацніць работу па згуртаванні ўсіх мастакоў рэспублікі на аснове прынцыпаў сацыялістычнага рэалізму, партыйнасці і народнасці, ствараць атмасферу высокай патрабавальнасці і прыніцоўнасці. Трэба расшыраць сувязі з іншымі творчымі саюзамі, сумесна вырашаць найбольш важныя задачы развіцця савецкай культуры, фарміравання камуністычнага сьведомасці і эстэтычнага выхавання працоўных.

Мастакі рэспублікі заклікаюць больш актыўна ўдзельнічаць у вырашэнні пытанняў прамысловай і бытавой эстэтыкі, высокамастацкага афармлення гарадоў і сёл. Саюз абавязан несеці ў самыя шырокія масы лепшыя дагэніненні вывучэннага мастацтва, усмерна падтрымліваць і садзейнічаць развіццю народных талентаў.

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі жадае ўсім работнікам вывучэннага мастацтва рэспублікі вялікіх творчых поспехаў і выказвае цвёрдую упэўненасць у тым, што мастакі Савецкай Беларусі накіруюць усё свае сілы на стварэнне твораў, якіх дастоіна адрастоўваці б веліч і прыгожасць спраў савецкіх людзей, унесуць свой уклад у ажыццяўленне праграмы камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ.

ВЫСТАЎКА ВУЧЭБНЫХ РАБОТ

У Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце адкрыта выстаўка вучэбных работ студэнтаў мастацкага факультэта за 1964—65 гады. У адраўненне ад 65 гады, у адраўненне ад асноўнае месца займаюць работы будучых мастакоў-жывапісцаў, скульптараў, графікаў і мастакоў манументальна-прыкладнага мастацтва. Тут можна пазнаёміцца з рознымі вучэбнымі ўзорами, прэзентамі, макетамі ступені інтэр'ера і абсталявання прадстаўляюць на выстаўку вучэбныя працы нафа, іветнагага магазіна, афармленыя савецка-

СПРАВАЗДАЧНЫ ДАКЛАД ПРАЎЛЕННЯ VII З'ЕЗДУ САЮЗА МАСТАКОЎ БЕЛАРУСІ

БССР сабраўся, каб усебакова абмеркаваць і вырашыць важнейшыя пытанні далейшага развіцця вывучэннага мастацтва рэспублікі, — гаворыць Н. Воранаў.

Напярэдні 50-годдзе Вялікай Кастрычніка і 100-годдзе з дня нараджэння Ул. І. Леніна наша вывучэннае мастацтва заклікала адрастоўваць гераічны шлях, прайдзены савецкім народам пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, шлях да перамогі ідэй Леніна, да перамогі камуністычнага грамадства. Напярэдзі сур'езны экзамэн на сталасць нашага вывучэннага мастацтва.

Спамінуўшы на значны перадавога артыкула газеты «Правда» — «Творчы саюз мастакоў інтэлігенцыі», дакладчык падкрэсліў: — Неабходна ствараць у арганізацыі сапраўды творчую атмасферу; патрэбны таленты абмеркаваны творчасці, якіх панамагі б талентаў развіцця; патрэбна абстаўка неапраўчанасці да ідэйных хістанняў, да кляўзюнаў і хістанняў, да адступленняў ад маральна-этычных і эстэтычных норм савецкага мастака.

Камуністычная партыйнасць і народнасць, метады сацыялістычнага рэалізму ўзброўваюць нас у творчасці, даюць непачынаю аснову для настойліва і смелых наватарскіх пошукаў мастацка-вобразнага вырашэння вялікіх ідэй сучаснасці. Для барацьбы супраць абстрактналізму, фармілізму і вульгарызатаў.

Дакаладчык прыводзіць словы з даклада народнага мастака СССР К. Белашова на III пленуме праўлення Саюза мастакоў ССР:

«Сапраўднае наватарства, творчым смеласць не маюць нічога агульнага з паногай за моднымі эстэтычнымі эфектамі. Пошукі «новых» форм без ідэйнага сэнсу абавязкова аздадуць мастака ў бок спускальнага эстэтызму. Няма ідэй без ярыяй мастацкай формы і ярыас таксама няма мастацкай формы, калі яна не напоўнена вялікай думкай.

Гэта вельмі цяжка — спалучыць у мастацтве шырыню пачуцця з жывой думкай, прычым зрабіць гэта так, каб перажыта мастаком думка загучала ў душы і сьведомасці глядзчы. Вос тры і паўстае адна з цэнтральных праблем творчасці — праблема мастацкага майстэрства».

Мы глыбока перакананы, што без выдатковай манюмак, формал, колераў, кампазіцый, матэрыялаў, г. зн. усіх кампанентаў майстэрства, якімі

неабходна валодаць не толькі мастаку-станкавісту, але і мастаку, які працуе ў прыкладным і манументальным мастацтве, немагчыма ствараць дасканалага рэалістычнага твора. Аднак некаторыя нашы крытыкі валодаюць усімі гэтымі кампанентамі і лічаць лідэраў не традыцыйна прафесіяналістаў.

Не патрабуе доказаў думка, што, толькі павышаючы сваё прафесіянальнае майстэрства, мастак можа дасягнуць поспехаў як у станковым, так і ў прыкладным мастацтве.

Паставіна ўмяоўваючы атмасферу прыніцоўвай, таварыскай патрабавальнасці аднаго да другога, падтрымліваючы ўсё сапраўды таленавітае, мы разам з тым абавязаны не дапускаць суб'ектыўнасць і дзісны твораў мастакоў, некаваліфікаваных, паспешных лідэраў і парад, да якіх замяст аргументаў.

А справядачны перыяд 113 выстаўках твораў мастакоў рэспублікі экспанавалася ў 146 пунктах. Сюды ўваходзілі і рэспубліканскія выстаўкі. Сотні тысяч глядзцоў пазнаёміліся з лепшымі творами, з якімі прыйшлі да VII з'езда мастакі Беларусі.

На выстаўцы «На варце міру» 175 аўтараў паказалі больш 500 твораў жывапісу, графікі, скульптуры. Вялікая група мастакоў, рытхуючыся да гэтай выстаўкі, выязджала ў творчы камандзіроўкі ў вайсковыя часці, на паграніжасты.

Сярод персанальных можна назваць выстаўкі твораў В. Цвірко, І. Давідовіча, А. Кроля, Х. Ліўшыца, Я. Ціхановіча, П. Масленікава, Л. Рана, М. Тарасківа, І. Карасёва, А. Шаўчэнка, А. Волкава, М. Чурабы, В. Ціхановіча.

Надаждвалася таксама групавыя і перасоўныя выстаўкі.

Творы беларускіх мастакоў экспанаваліся ў Маскве, Кіеве, Прыбалтыцы, Польскай Народнай Рэспубліцы, ГДР, Венгрыі.

Быў арганізаваны паказ беларускім глядзачам твораў мастакоў РСФСР і іншых братаў саюзных рэспублік.

Дэкада рускага мастацтва, якая адбылася ў нас сёлета, з'явілася ярыкай дыманстрацыяй дружбы народаў Савецкага Саюза. Немало месца ў ёй займала вывучэннае мастацтва. У зыхад Дзяржаўнага мастацкага музея БССР экспанаваліся выстаўка твораў аб зборы Дзяржаўнай Траіцкаўскай галерэі і выстаўка твораў народнага мастака СССР, лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага; у

Сёння з упэўненасцю можна сказаць, што беларускае вывучэннае мастацтва зрабіла значны крок наперад. Павялічылася адназначнасць мастакоў, іх творчасць стала бліжэйшая да жыцця народа.

ДАКЛАДЧЫК спыняецца на найбольш характэрных творах жывапісу, якіх, на яго думку, адрастоўваюць стан нашага вывучэннага мастацтва.

З выстаўкі 1962 года ён вылучае трыптых К. Касячова «Незабытае», палотні «Хлеб» М. Савіцкага, «Нава-сёл» М. Данчыка, «Дарожнікі» Ул. Мінейкі, «Палыводы» І. Рэя.

Выстаўку 1963 года дакладчык характарызуе як значны этап у беларускай мастацтве. Гэтая выстаўка адметна вызначалася перавагаю на ёй тэматых карцін, разнастайных па тэматыцы.

Дакаладчык коротка разглядае карціны «Лейні і Крусікая ў Горках» А. Гугеля, «Анастасія» А. Гугеля і Р. Курдыч, «Першая рэспубліка» Р. Курдыч, «Рэвалюцыйныя дні» А. Шыбінь, пейзажы і партрэт народнай артысткі СССР Л. Александраўскай, якіх належыць І. Ахрэмычу, пейзажы В. Цвірко, работу Я. Зайцава «Набратроходчыкі «Дружба», карціны «Партызаны» і «Рабочыя» М. Савіцкага, «Халхеры Салгорска» І. Стасевіча, «У заводскай сталовай» М. Данчыка, «Мінскі тонкасюны» А. Шаўчэнка, «Львоводы» І. Рэя, «Вечны агонь» і «Пасля бою» І. Давідовіча, твора В. Грамыкі, Х. Ліўшыца, В. Жолтак, М. Чурабы, В. Савіцкага, А. Толькача, С. Каткова.

На выстаўцы «На варце міру» тэматычная карціна заняла асноўнае месца.

Прамоўна характарызуе творы М. Казакевіча «У тэле ворага», Д. Алеініка «Вечная памяць», М. Навіцкага «Год 1942-гі», М. Палыякова «У зваленні», Я. Красоўскага «Дзяркі», А. Мазалева «У партызанскім штабе», работы Э. Курфко, А. Забарова, І. Шыбінь, Ф. Дарашвіча, П. Крохалева, М. Данчыка, М. Савіцкага, А. Мазалева, В. Савіцкага, Г. Дударніка, Л. Асядоўскага, А. Семілетова.

У нас яшчэ часта, — гаворыць Н. Воранаў, — экануючыя скараспелыя карціны, выкананыя не на поўную сілу ўмення і здольнасці аўтара. Да нашага задалавлення, такіх твораў не паводзілі нас ярыкі мастакоў індустрываў тэму, якіх задалавляюцца часцей за ўсё толькі фіксычнай убачанна, рэпартажам.

Ад выстаўкі да выстаўкі расце атрад малых мастакоў Беларусі.

На жаль, існуючы ярыч с'ярод часткі нашых старэйшых таварышаў скептычна і нават пагардліва інтанацыі ў ацэнцы твораў нашых мастакоў. Але нехта ж не раўмаець таго, што с'ярод малых мастакоў жывапісцаў, графікаў, скульптараў і майстроў прыкладнага мастацтва — ёсць тыя сілы, за якімі ўдасна кажучы—зуграніць дзень беларускага савецкага вывучэннага мастацтва.

Індывідуальнасць мастака — вынік стаіласці, якая набывалася гадамі ў пошуку, ва ўдачах і паражэннях. Ці не замата часта палыходзім мы да аінкі таго ці іншага эскіза або твора з крытэрым толькі абсалютнай каштуннасці, забываючы, што працэс станаўлення мастака складаецца з доўгага колькасця накарэдаў, якое ў пэўны момант пераходзіць у новую якасць.

Трэба кляпатыліва ўважліва выхадзіць кожнага талентавіта малядога мастака. Гэта наш абавязак, да гэтага зыхліка нас наша сумленне.

Н. Воранаў спыняецца на некаторых творах, выкананых за справядачны перыяд у галіне манументальнага мастацтва. Ён прыгядвае роспісы лідэраў Тэхналагічнага інстытута імя Кірава (Г. Вацханка і Ул. Стаўманова), Роспіс, выкананы

Д АЛЕЙ прамоўна гаворыць аб графіцы. Творы беларускіх графікаў у поспехам экспанаваліся на Сесаюзных выстаўках эстампа, плаката, на выстаўках мастакоў друку і многіх іншых спецыялізаваных выстаўках.

Беларуская графіка паказвалася за рубяжом: у Карэйскай Народнай Рэспубліцы, у Бельгіі, Народных Рэспубліках Польшчы і Венгрыі. Сярод удзельнікаў гэтых выставак — не толькі нашы старэйшыя графікі, такія, як А. Волкаў, В. Ціхановіч, А. Тымчына, Л. Лейтман, С. Раманаў, А. Паслядовіч, але і тыя, хто параўнальна нядаўна прыйшоў у наша мастацтва, — А. Кашкурэвіч, І. Немацук, Я. Пахаташкін, А. Лось, В. Ягораў, Б. Кузьмічоў і інш.

Тэмы прамы, тэмы новых гарадоў і вёсак, новых прамысловых гігантаў Беларусі паступова становяцца выдучы ў нашай графіцы.

Радасна, што апошнія два гады з'явіліся пэўнай вяхой у развіцці эстампа. Ярыч ж нядаўна эстампамі цікавіліся толькі асобныя мастакі. На рэспубліканскіх выстаўках пераважае месца займаюць творы, выкананыя ў акварэль, тушы, тушы. Сёння ж беларускія графікі выбіраюць разнастайныя тэматычныя гродкі. Эстамп становіцца ўсё больш папулярным, усё больш масавым і любімым відам мастацтва.

Наша тэхнічная база — эстампная майстэрня дае магчымасць працаваць у літаграфіі і літаграфіі, але, на жаль, мы ярыч не маем належна абсталяванай афортнай майстэрні.

Н. Воранаў гаворыць пра некаторыя адмоўныя тэндэнцыі ў развіцці графіцы. Наша становавая графіка развіваецца трохі аднастайна. Творы многіх мастакоў носіць камерны характар. Трэба смялей шукаць, каб адрастоўваць новыя з'явы сучаснасці ў значных вобразах. Вельмі вялікай у нашым эстампе ўдзельная вага пейзажа і напорырта. Мала вялікіх праблем і роздуму.

Шмат працуюць у галіне пейзажа мастакі Л. Лейтман, В. Цвірко, В. Ткачук, М. Бельскі, А. Волкаў, Я. Ціхановіч. Іх творы вызначаюцца выразнасцю і законнасцю вобраза роднай прыроды.

СТВАРАЦЬ МАСТАЦТВА, ВАРТАЕ НАША ГА ЧАСУ

VI З'ЕЗД МАСТАКОЎ САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

гэтых неадных і кампазіцыі і малюнку пераходзілі мастаку дамагаючы сапраўднага гучання гэрмі.

У станковай графіцы, у прыватнасці ў эстампе, вялікіх тэматычных работ пакуль яшчэ няма. Відочна, тут даў сабе значы ўплыў нашага мастакоў эстампа, выпускаемага мастацтвам Мінскага фонду. У гэтых мастацтвах быць памылкова думка пра чыста дэкаратывнае, упрыгожвальніцкае прызначэнне гэтых віду графікі.

Не ўсе мастакі глыбока разумеюць спецыфіку матэрыялу. Некаторыя работы нагадваюць го малюнак, прычым, выражаны на лінолеуме, то вугальны малюнак, слепы перавезены ў літаграфію.

У гэтым адно недарожна тэхнічнай зважонай нашаму эстампу. Але ў цэлым імяна раўняў эстампа спрыяла выхату беларускай графікі на ўсеагульнае арэну.

Вельмі плёна працуе ў графіцы Г. Паплаўскі. Глядач на кожнай выставі чаквае сустрэчы з новымі творами гэтай таленавітага мастака. Цяпер ён ужо шчыра знаходзіцца ў рэабілітацыі на каралях Балтыйскай флатыліі ў раёне Карыбскага мора.

Цікава выступае таленавіты малады мастак Я. Куцік.

Пра тое, што за апошні час кніжная графіка Беларусі дасягнула добрага ўзроўня, кіравацца творчыя вынікі рэспубліканскіх і ўсеагульных конкурсаў на лепшае афармленне кнігі, асабліва пад назвамі «Выдавецтваў» і «Літэратуры», а таксама неадзі, атрыманых на Выставіх застатніх народнай гаспадаркі. Гэта кнігі ў афармленні мастакоў, якія актыўна і плёна працуюць: А. Волкава, А. Кашчуркіна, Г. Паплаўскага, А. Лоса, А. Паслядовіча, І. Немага, Л. Асценка, В. Заборова, В. Шаханова, С. Раманава, І. Давідовіча, П. Кадзініна і інш.

Нашы графікі могуць плёна працаваць. Аднак колькасць ілюстрацый выданняў усё яшчэ вельмі абмежавана.

ПЕРАХОДЗЯЧЫ да аналізу развіцця плаката ў нашай рэспубліцы, які адстае ад запатрабаванай часу, Н. Воранаў зазначае, што за першыя пяць гадоў плакатнага мастацтва ў нашай рэспубліцы адбыліся значныя зрушэнні ў развіццях плаката ў двух рэспубліканскіх конкурсах. На першым конкурсе на лепшы плакат былі прысланы больш 60 работ. У іх знайшлі адлюстраванне тэмы міру, працы, маралі. Пабудаваны яны былі на канкрэтных матэрыялах нашай рэспублікі. Некаторыя работы сведчылі пра вялікі патэтычнасць мастацтва нашых плакатнаў, пра пэўны рост палітычнага плаката рэспублікі. Аднак у многіх работах забывалася вядучы задум, існаваў плакатнага вырашэння, дэкаратывнасць.

У 1964 годзе былі праведзены конкурсы на лепшы атэстычны плакат. У ім было прадстаўлена каля 40 твораў. Першымі былі адзначаны работы Л. Замкава, І. Давідовіча, І. Радунскага і Р. Ганчэвіча.

Нашы плакатнаўцы за першыя пяць гадоў з'ехалі не раз выходзілі на ўсеагульную арэну. На ўсеагульным конкурсе палітычнага плаката захочоўнай прэміяй была адзначана работа Р. Ганчэвіча «Кукірава з году ў год павялічвае наш даход». Глобін атрымаў захочоўнаўную прэмію на ўсеагульным конкурсе за лепшы плакат на маладзёжную тэму. Плакат І. Радунскага, прысвечаны камсаньўтам, прэміраваны выданням «Советский художник» і адзначаны ў ліку лепшых плакатаў 1964 года, выданням выданням.

Плакатнаўцы рэспублікі двойчы спрабавалі арганізаваць выпуск спецыяльнага атэстычнага. Выбарна была раздзелена. Многія таварышчы актыўна, з вялікім энтузіязмам уключыліся ў гэтую работу. Але Мастацкі фонд да гэтай часу не здолеў замацаваць работу мастакоў арганізацыяна. Неабходна неадкладна арганізаваць выпуск беларускага атэстычнага.

Нашы плакатнаўцы маюць абмежаваную магчымасць працаваць у выданням плакатна. Нават звышцілачныя планы выдання «Беларусь» на выпуску плакатаў не заўсёды выконваюцца. А ў нас жа шмат мастакоў, якія могуць паспяхова працаваць у галіне плаката.

ДАКЛАДЧЫК спыняецца на рабоце скульптурнаў рэспублікі. За мінулы перыяд секцыя скульптурнаў значна папоўнілася вялікай колькасцю маладых скульптурнаў, якія прымаюць актыўны ўдзел у рэспубліканскіх выстаўках. Да іх ліку можна аднесці І. Глебава, А. Анікейчыка, М. Якевічу, Л. Гумілеўскага, В. Гросса, Г. Мурашова, Я. Пейкіна, В. Маркава і іншых.

На выстаўках былі паказаны творы, якія сведчаюць пра іх рост і дорады вялікі творчы магчымасці, што дэманструюць свядзення на іх больш значныя поспехі ў бліжэйшым будучым.

Прыкметна павялічылі творчы ітэрыяны скульптурнаў. Больш разнастайныя сталі тэматыка, шырэйшыя — пошукі новага ў сродках пластычнага выдання, у сістэму ўвайшла работа ў разнастайных швэдах матэрыялаў.

Дакладчык адзначае спонанна за мінулы перыяд творы А. Анікейчыка і Л. Гумілеўскага «Фрунзе»; фігура А. Глебава «Онацтва», яго ж дымнаўную «Атак»; праўдлівыя работы І. Глебава «Будаванне» работы С. Селіханова, партрэтны, прысвечаны працаўнікам Салгорска; шырыню, італьянскія скульптурнаў маладога скульптурна М. Бельскага «Расставанне»; скульптуру «Далены загал» А. Заспінскага; цікавыя на думку і паціхачы «Мачі партызана» В. Палічэўскага, «Рыбакі» і «Хірург» М. Якевічу; «Ураджай» Ул. Пасеўскага; партрэт італьянскага скульптурна В. Міхеельскага.

Праўдлівы і востры па характарыстыцы партрэт народнага арыста СССР Г. Глебава скульптурна М. Робертмана, выкананы ў дрэве; вобразны партрэт выдатнага савецкага кінарэжысёра Эйзенштэйна, створаны скульптурна В. Маркавым.

Улачы аўтара трэба лічыць кампазіцыю П. Белавусава «Салдатаў», Галіц і іншыя новыя работы, створаныя за апошні год, узабагацілі беларускае скульптурна.

— Гэта — нашы дасягненні, — гаворыць Н. Воранаў і падкрэслівае: Аднак якісны рост нашай скульптурнаў усё ж прыкметна адстае ад росту колькасці.

У параўнанні нядаўнім мінулым нашы скульптурнаў працавалі выключна ў разліку на гіпс, іншыя магчымасці было мала. Гэта наклала пэўны адбітак на іх спосабы работы, вобразнае мысленне. За апошні год да матэрыялаў пачалі зваротаў усё шырэй, аднак не заўсёды гэты зварот арыентаваць на вынікі, а сутнасці задуму, часта здаецца выпадковым, а іншы раз і наўмысным, падаганым на прадузятую ўлюбёную манеру.

На нашых выстаўках яшчэ няма маладых, маладых работ, нешкавых і па пластычным вырашэнні, — работ, якія не адлюстравваюць сутнасць характэрна і пластыкі, унутраную структуру вобраза, а з'яўляюцца бяздумным коўзаннем па паверхні.

Н. Воранаў спыняецца на рабоце скульптурнаў над вобразам Леніна. Вобраз гэтай работы ёсць адымь у кожнага мастака. Аднак у апошні час не павялілася такога твора, які б унасваляў у беларускай скульптурнаў драгі для ўсіх працоўных вобразаў і заслужыў высокай ацэнкі. На вырашэнне гэтай вялікай задачы трэба накіраваць творчыя намаганні ўсёй скульптурнаў секцыі.

Спыняючыся на праблемах манументальнай скульптурнаў, прамоўца зазначае, што ва ўсе часы ўдзельна мастацтва скульптурнаў быў цесна звязаны з дасягненнямі манументальных форм, заняў да манументальнай скульптурнаў прыводзіў да здарэння і станковай скульптурнаў.

На жаль, за апошні год у рэспубліцы не было пабудавана ніводнага значага помніка, які б з'явіўся ўкладам у манументальнаў прапаганду. Разам з тым цікаваць да манументальных форм скульптурнаў сродку скульптурнаў рэспублікі вельмі вялікая, а пра магчымасці іх сведчаюць поспехі ў конкурсах. Так, ва ўсеагульным конкурсе на помнік у гонар Геройнаў абароны Брэскай крэпасці рад нашых мастакоў атрымалі другое, трэцюю і захочоўнаўную прэмію.

Паспяхова былі выступілі нашы скульптурнаў і ў іншых саюзных конкурсах.

Н. Воранаў гаворыць пра тую шкоду, якую наносіць развіццю дэкаратывна-паркавай скульптурнаў абмяжованасць адносін майстроўнаў Мастацкага фонду да так званай «смакоўкі». А там жа ёсць вялікі, цікавы магчымасці пачаць арганізацыяна высокамастацкай творцаў, патрэбных народу, і выкарыстання іных сучасных матэрыялаў, якія вельмі неабходна ўвесці ў нашу вытворчасць.

Мірыцца з «манументальнымі», зробленымі без любові і натхнення, статуямі з бетону і цэменту, якія ў вялікай колькасці стаяць у гарадах і сёлах нашай рэспублікі, больш нехта. За гэта на нас ужо кладезна вялікая адказнасць. Нельга мірыцца з адносінна асобных скульптурнаў да манументальна-дэкаратывнаў і паркавай скульптурнаў, толькі як да сродку заробку.

Дакладчык адзначае, што ў нас ёсць цікавыя на задуме і вырашэнні гомінікі, выкананыя скульптурнаў А. Анікейчыкам, У. Апанькам, А. Курчанькам.

МАСТАКІ тэатра і кіно, — гаворыць прамоўца, — за справядлівы перыяд мелі магчымасць паказаць свае работы на дзюх вялікіх выстаўках — рэспубліканскай выставі твораў мастакоў тэатра і кіно ў 1962 годзе і на выставі работ тэатральнаў мастакоў Прыбалтыкі і Беларусі, якія экспанаваліся ў Рызе і Мінску ў 1964 годзе. На базе гэтых выставаў праўдлівым Саюза мастакоў БССР былі арганізаваны дзве творчыя канферэнцыі, у якіх прынялі ўдзел мастакі Прыбалтыкі і мастацтвазнаўцы Масквы.

Перад тэатральным мастаком, пры ўсёй разнастайнасці форм вырашэння, заўсёды стаяць задачы: зразумець характар спектакля, музыкі, драматычнаў мастакоў, канструктыўна і прафіцна, жыццёвыя і ўмоўныя, павінны абавязкова памагчы выяўленню задуму твора.

Савецкая музыка і драматургія, савецкі тэатр адкрываюць мастаку шырокае дарогу для пошукаў і новых вырашэнняў. Эскізы мастака Я. Чамадурава да балета Г. Вагнера «Святы і цені», выкананыя ў суровай вобразнай манеру, яго ж эскізы да оперы А. Туранова «Яснае сямейства», эскізы В. Малкіна да п'есы А. Зноўка «Вера Хрушчэва», эскізы В. Заборова да оперы Малчанова «Вудзіна дэль Карно» і іншыя творы лічы раз даказваюць плённасць і важнасць звароту мастака да савецкай музыкі і драматургіі.

Вельмі важная праблема — нацвярдыць стэль афармлення спектакля. Паспех мастака тут залежыць ад таго, як ён раімае сваю задуму — ці лізе па лініі ўзнаўлення этнаграфічных элементаў ці імякшыя праціхнуць у сутнасць нацыянальнага характэрна і побыту.

На выстаўцы дэманстравалася работа М. Чыніка — эскізы да оперы «Кастусь Каліноўскі». Па гэтых эскізах віда было, што мастак істотна дэталізаваў кампазітару ў вырашэнні тэмы оперы.

На працягу многіх гадоў мы былі сведкамі таго, як многія нацыянальна-пэсы атрымлівалі арнаментальнае вырашэнне. У арыентацыі аўтары бачылі абавязковую адзінку італьянскага спектакля. Цяпер жа характэрна з'яўляецца імякшы мастака да стрыманасці, да адмаўлення ад стылізаваных элементаў. Гэтым і вызначылася рад беларускай асноўнаў мастака А. Марышка з яго адыма «Беларускае народнае тэатральнае эрэнне», паказаных на выстаўцы ў 1962 годзе.

Афармленне спектакляў па класічных п'есах таксама заняло значнае месца ў творчых тэатральнаў мастакоў. На апошніх выстаўках дэманстраваліся эскізы да опернаў п'ес. Мы бачылі арнаментальнае працтва «Антонія і Клеапатра» мастакамі В. Галубовічам і Казаковым.

Сучасна, па-новаму вырашаны эскізы В. Малкіна да «Макбета» Шэкспіра, Вастріяна, дынамічнасць іх кампазіцыйнаў вырашэнняў, незвычайнае скарыстанне святла — кантраста чорнага і сёабра, своеасабліва да лагічнага графічнае выкананне выклікалі цікавасць глядача.

Нямаю нашых таварышаў праўце ў галіне опернай класікі. Шмат новага і цікавага тут зроблена галюным мастаком опернаў тэатра Я. Чамадуравым. З вялікім майстэрствам афармлены ім «Эрэнтыя» С. Тагнева.

Пэўную цікавасць маюць эскізы В. Галубовіча да «Уааскрэснення» Л. Талстога.

Яшчэ нядаўна даводзілася дамагацца таго, каб у спектаклі не было электрыкі, каб афармленне не раздублялася па раз розных карцінаў. Апошнія лепшыя работы нашых мастакоў гавораць пра аднаўленне, цэласнае вырашэнне спектакля (напрыклад, эскізы мастака А. Грыг'яна да брэхтэўскай «Матухіны Кураж»), Раданна, калі ў пастаючы адымавацца добрае валоданне прафесійнаў аднаўлення задуму і выяўлення. Але крыўдна, калі мастак сустракаецца з надубоўным матэрыялаў і не карыстаецца ім як мае быць, на ўсю сілу магчымасцей, якія мае драматычны матэрыял, бо не мае для гэтага належнай выдумкі і прафесіянальнаў майстэрства.

Работы, якія экспанаваліся на выстаўках, з'яўляюцца нібы бязвольна рэзультатаў да рэспубліканскай выставі дэкаратывнаў мастакоў, якая адбудзецца «сёта» ў нас, і да ўсеагульнаў выставі мастакоў тэатра і кіно ў 1966 годзе.

ДА ГАДЫ назад у нашай краіне было прынята рашэнне аб шырокім выкарыстанні металуў мастацкага канструктыўна. Гэта было вельмі важнае рашэнне, якое ўжо ў нашы дні дае добрыя вынікі.

Неабходна, каб прыгажосць заўсёды была побач з чалавекам, дзе ён і знаходзіцца, чым ён ні быў заняты. Трэба, каб рабочама прымяна было ўзнят у пукі прыгожа зроблены інструменты, каб станок токарнаў, фрезернаў, каўчыкаў, прыборна лощка маніфэра, кафейны апарат бучфэцкі былі зручнымі, прыгожымі і прыносілі радасць у працы.

Найхат да кожнага прыдзе добры настрой ад таго, што любяць рэч, да якой звяртаецца яго погляд, за якую бярэцца яго рукі, — гэта твор мастацтва.

Той, хто сёння адчувае сваю адказнасць за прыгажосць, павінен быць раўноўнае все свае сілы, энэргію, велькі на хутчэйшае ўкараненне ў жыццё прыгожых. Камунізм нельга ўявіць без прыгажосці. Стварэнне прыгажосці — значыць працаваць на камунізм.

У мэтах палепшэння развіцця прамысловай эстэтыкі ў рэспубліцы неабходна ў бліжэйшым час пачаць арганізацыю служб тэхнічнай эстэтыкі на прадрэпмествах, так і ў ведамствах рэспублікі. Неабходна стварыць рэспубліканскае мастацка-канструктарскае бюро па распрацоўцы вырабаў культурна-бытавога прызначэння, выкананню заказаў, звязаных з павышэннем культуры вытворчасці на прадрэпмествах.

Пры Мастацкім фондзе БССР неабходна стварыць аддзел па распрацоўцы архітэктурна-мастацкага і дэкаратывнаў афармлення прадрэпместваў.

На ўсіх прадрэпмествах рэспублікі, якія выпускаюць аўтамабілі, трактары, сельгасмашыны, станкі і г. д., трэба стварыць спецыяльныя мастацка-канструктарскія групы пры АТК і СКБ прадрэпместваў з адымавадай базай для выпрацоўкі макетаў машын. Неабходна таксама арганізаваць філіялы ўсеагульнага навукова-даследчага інстытута тэхнічнай эстэтыкі ў рэспубліцы і нармалізаваць становішча мастака на вытворчасці.

Зусім ясна, што бесцэснасць, безадказнасць у падыходзе да мастацкай якасці прадукцыі, ігнараванне думкі мастака, ды і самоў прашы мастака — з'ява неадпаведная.

Група нашых мастакоў удзельнічала ў рабоце ўсеагульнага семінара мастакоў па прамысловай эстэтыцы

пад кіраўніцтвам К. Раждзественскага. І тое, што імі зроблена на семінары, высока арыентаваў мастацка-мастацкаў Работы, створаныя ў Маскве, экспанаваліся разам з работамі, выкананымі ў сістэме Мастацкага фонду БССР, па справаздачы мастацкага савета майстэрнаў перад паўшчынаў пасяджэннем праўдліваў саюза і ў час сесіі Вярхоўнага Савета БССР у Думе ўрада.

ЗА АПОШНІЯ гады значна вырасла творчыя актыўнасць і прафесіянальнае майстэрства мастакоў прыкладнаў мастацтва. За 1962—1965 гады мастакі прыкладнаў мастацтва мелі магчымасць экспанавалі свае творы на дзюх рэспубліканскіх выстаўках 1962 і 1963 гадоў.

На выстаўцы 1962 года было 56 твораў шкла і керамікі, удзельнічала дзюх прыкладнаў, у асноўным мастакі нашых праслаўленых шклозаводаў «Нёман» і імя Дзяржынскага, з керамістаў — адзі Гаркуноў.

На рэспубліканскай выставі 1963 года з поспехам выступілі мастакі шклозаводаў, якія побач з бытавымі вырабамі паказалі рад тэматычных рэч: «Нафта» — прамысловага дэкаратывнага ваза А. Абрамава, ваза «За мір», выкананая галюным мастаком шклозавода «Нёман» В. Мурашерам у гонар кангрэсу жанчынаў у Маскве, дэсерты прыбор «Цаліна» Л. Магковай, дэкаратывнага ваза «Рыбакі» С. Раудзэ і іншыя.

Вялікі быў на выстаўцы раздзел керамікі і фарфору. Упершыню на рэспубліканскай выставі ў Беларусі экспанаваліся работы В. Гаўрылава, Л. Багданова, М. Вяльнева, В. Філімонава, К. Угарушына, А. Кішчанкі і рада іншых мастакоў.

Адразу стала зразумела, што нельга атраць нашых керамістаў атрымаць падрыцтанне і таленавітае плаўчэнне. І мы маем права чакаць ад гэтых таварышаў цікавых, значных работ.

Трэба сказаць, што ў наступным, 1964 годзе паказалі шырока свае новыя работы нашы прыкладнаў і металічныя мастакі. Рэспубліканскае мастацкае выставі «На заре міру адбылася іх удзел тэмай. Сёння ў мастакоў шклозаводаў з'явілася магчымасць паказаць свае работы ў Выставачнай зале Саюза мастакоў СССР у Маскве, разам з беларускімі графікамі. Частка экспанатаў павяла ўжо ў Маскву.

Трэба прызначыць, што за мінулы перыяд Саюз мастакоў не здолеў вырашыць праблемаў развіцця дэкаратывна-прыкладнаў мастацтва Беларусі ў сістэме Мастацкага фонду БССР. Неабходна быўа дырэктару фонду і адсутнасць сур'езных адносін да гэтага пытання з боку старшніх праўдліваў фонду прыялі да таго, што ў Мінску быў закрыты ткацкі цэх, спынены выпуск суневічары з дрэва. Не былі наладжаны сувязі з народнымі ўмельцамі. Прабавані секцыі дэкаратывна-прыкладнаў мастацтва, рашэнні праўдліваў засталіся нявыкананымі.

Не да станаючага выніку ўгаворы аб неабходнасці арганізацыі эксперыментальнаў ткацкай майстэрні. Не выконваліся прапановы і просьбы спецыялістаў секцыі па пытаннях тэхналогіі і абсталявання існуючых майстэрняў. Новаму праўдліваў саюзу неабходна падушкан на пасадку дырэктару фонду такога таварыша, які сапраўды адваляваў бы сваёму прызначэнню.

Нова, створаны праўдліваў саюза, мастацкі савет па дэкаратывна-прыкладнаў мастацтву заклікаў з усёй алканасцю вырашыць пытанні ізаіна-мастацкай якасці прадукцыі, якую выпускае Мастацкі фонд.

Неабходна шырока ставіць пытанне аб развіцці народных мастацкіх прамыслаў Беларусі. Па прыкладзе Украіны, прыбалтыцкіх рэспублік трэба павя Мастацкі фонд БССР наладзіць сувязь з народнымі майстрамі (ткачымі, ганчарамі, разьбярцамі па дрэву і г. д.), забеспечыць іх заказамі і сыравінай, а таксама і кваліфікаванымі кансультацыямі мастакоў-прафесіяналаў.

Соранна прызначыць, што ў Беларусі, якая ў мінулым славілася сваім народнымі ткацтвам, керамікай, разьбой, мы не можам наладзіць выраб гэтых традыцыйных відуў народнаў мастацтва. Трэба прыкласці ўсе намаганні для стварэння нацыянальнаў беларускіх суневічары.

Выставачнаму камітэту трэба больш сіла іці на заклячэнне дагаворы з мастацка-прыкладнаўмі праз Міністэрства культуры БССР. Гэта таксама будзе стымуляваць іх работу.

Лепшым аглядан, працы мастака заўсёды з'яўляецца выстаўка. Мы заплававалі ў канцы 1965 года наладзіць выстаўку дэкаратывна-прыкладнаў мастацтва ў Беларусі.

А ФАРМЛЕНЧАЕ мастацтва за апошнія гады зрабіла крок наперад. Ад асобных плашчатаў, стэндаў мастакі пачалі пераходзіць да вырашэння ітэраў, а затым і да комплекснаў афармлення. Такім прыкладам могуць служыць распрацоўка эскізаў экспазіцыі Дзяржынскага музея БССР (Ш. Кініч, Г. Вашчанка, Ул. Стальмашонка); Баранавіцкага Ільічэўскага (Кірылаў); музея Заслоўнага ў Оршы (Гаркуноў); ітэраў гадзінішнікавага заво-

да (Л. Кроль) і іншыя. Шмат арыбіў у гэтай галіне і А. Кроль.

Усё больш мастакоў асыяваюць пытанні комплекснага афармлення — гэта І. Фініцаў, М. Навіцкі, Я. Пакашкін, А. Толкач і шмат іншых.

Для выяўлення вялікіх комплексных афармленняў узнікла неабходнасць стварыць спецыялізаваны майстэрні Мастацкага фонду БССР.

Нельга не сказаць і пра некаторыя благаў тэндэнцыі ў нашым афармленні мастацтва. Усё часцей сталі паўляцца наўмысна неартаўданыя вобразнаў фігуры, атрубленыя сюжэты, пазбаўленыя ўсялякага сэнсу кампазіцыйнаў пабудовы. Прастора запаўняецца награвушчваннем неартаўданаў сімвалаў, якія быццам павінны гаварыць пра эпоху вялікіх хуткасцей.

У РАБОЦЕ творчага саюза, у далейшым паспяховым развіцці выяўленчага мастацтва рэспублікі вялікая роля павінна належыць мастацкай крытыцы. Гэта вельмі адтаўчы ўдзел у рабоце нашага саюза.

Большасць артыкулаў пра нашы выстаўкі павярхоўныя, часта адымаваковыя і суб'ектыўныя, яны не памагаюць мастакам глыбока разумець працэс, што адбываецца ў жыцці і мастацтве.

Але паўчуваць саміх крытыкаў і секцыю крытыкаў, адымава, мала. Трэба сказаць і пра тое, што ёй перашкаджае. Секцыя мае вельмі слабую навуковую базу. У рэспубліцы ёсць навукова-даследчы інстытут з сектарам мастацтвазнаўства. Ён нібы стаў да нас зараз вельмі блізка, бо ўвайшоў у сістэму Міністэрства культуры. Але мы павінны тут сказаць з Саюзам мастакоў яшчэ не наладжана.

Прамоўца робіць некаторыя крытычныя заувагі ў адрас газеты «Літэратура і мастацтва».

Затым Н. Воранаў ставіць пытанне аб неабходнасці выдання ў рэспубліцы часопіса «Мастацтва».

Прамоўца падкрэслівае паспяховы крытычны секцыі саюза, якая не абмяжоўвае кніг, артыкулаў, што з'яўляюцца ў друку, не займаецца праблемамі ізаіна-творчага росту мастацтвазнаўцаў — адымаў саюза.

ДА ЛЕІІ дакладчык гаворыць аб удзеле Мастакоў у эстэтычным выхаванні маладога пакалення.

— Мы павінны штодзённа аддаваць вялікую ўвагу высакароднай справе эстэтычнага выхавання вучняў, — падкрэслівае Н. Воранаў. — Трэба аддаць справядлівае Міністэрства асыты БССР, якое шмат займаецца гэтым пытаннем. І школы чакаюць ад нас, мастакоў, канкрэтных удзелаў ў штодзённым рабоце.

Праўдліваў саюза прымавала 23 мастакоў да студый выяўленчага мастацтва ў сярэдніх школах Мінска з мэтай кансультацыйнаў дапамогі. У многіх школах існуюць ужо выяўленчыя студыі. Група нашых мастакоў праўце ў Мінскай школе № 64. Асабліва вялікая работа вядзецца ў школе № 90 мастакаў Ул. Стальмашонка, І. Міска, А. Кашчуркіна.

Беларускі мастакі падаравалі вялікую колькасць твораў школам рэспублікі.

У 1961 годзе была закончана арганізацыя мастацкага музея на грамадскіх асновах у сярэдняй школе імя 16 партызан вёскі Дукоры. Мастакі падаравалі музею больш 100 твораў. Шмат твораў падаравана музею музычнай школы адымава, музею Брэскай крэпасці, 7-й школе ітэраў, паддубнай школе № 30, школам калгасу «Новы будзёны» Лепельскага раёна, «Азіры» Глыбоцкага раёна, вучням Чэрвеньскай сярэдняй школы і іншым.

Мастакі Гомеля падаравалі гораду ўсю выстаўку сваіх твораў, прысвечаную 20-годдзю вызвалення Гомеля. Шкада аднак, што да гэтага часу не знайшліся месца для пастаяннай экспазіцыі гэтых твораў.

Члены нашага саюза прымаюць актыўны ўдзел у арганізацыі выставаў дзіцячых творчасці. Мастакі С. Каткоў, Ул. Стальмашонка, Г. Вашчанка з'яўляюцца пазытыўнымі інструктарамі Міністэрства асыты БССР. Разам з групай архітэктараў яны займаюцца распрацоўкай новага школьнага ітэраў.

К ЛЮПАТЫ пра высокі ізаіна-мастацкі ўзровень беларускага выяўленчага мастацтва — вось тое галоўнае, на чым павінна быць сканцэнтравана ўся ўвага новага праўдліваў нашага саюза — гаворыць у заключэнне Н. Воранаў.

Усеагульна мастацкая выстаўка «Народ, партыя, камунізм», якая адкрылася напярэдні 50-годдзі Канстрычэўска ў Маскве, і рэспубліканская выстаўка да 50-годдзі Савецкай Беларусі, якая будзе напярэдні чы ёй, а таксама рэспубліканская і ўсеагульная выстаўкі манументальна-дэкаратывнаў, прыкладнаў і народнаў мастацтва, выстаўкі палітычнага плаката, твораў мастакоў тэатра і кіно, вялікая колькасць групавых і індывідуальных выставаў у Маскве і Беларусі — вось тыя асноўныя з'яты нашата шляху, дзе мы, белар

У канцы мінулага года ў выдавецтве «Навукова думка» (Кіеў) выйшла кніжка ўкраінскага крытыка В. Іванісенкі «Нарадзіныне ступінь». Як і папярэднія яго працы, яна прысвечана праблемам паэзіі. У ёй разглядаецца творчасць Т. Шей-чэка, Ул. Лугаўскага, Э. Мажаліцка, Л. Першамай-скага, А. Мельнішкі, Д. Паўлінчы і беларускага паэта М. Танка.

Асноўны характар лірыкі Максіма Танка, у вызначэнні ўкраінскага даследчыка, героека-рамантычны. Паэзія падкрэслена В. Іванісенка, па-майстарску вымар-стоўвае як неродна-песінную, так і складаную ўмоўна-навуковую абразнасць, заўсёды ставіць перад сабой канкрэтнае заданне: перадаць казаннае характа-рства навакольнага рэчаіснасці, сваю ўлюбёнасць у жонку, у чалавека.

г. Кіеў.

І. ШПАКОУСЬКІ.

Мірагалопа і вясёла было на сцене працы і песні, прысвечаным паслявоенаму значэнню вясняной сярбы ў калгасі і саўгасі Смаргонскага раёна. Перад «лебаробамі» выступіў з выкапай канцэртная праграма Я. Ансбей і тана С. Рэйтэвіч. На здымку — спявае зор. Мірагалопа — В. Мубоўскі.

НАШ ЛІТВОЎСЬКІ СЯБРА

Гэтая сустрэча адбылася ў Вільнюсе. У складзе дэлегацыі беларускіх паэзіястаў мы знаёмліліся з друкарняй «Савецкія Літвы». Адрозніваючы ўяву зварнуў на сваё стэнд, прыгожа аформлены літвоўскі сябрам. Уверсе — вялікі лозунг, напісаны беларускай мовай: «Паліца — прыліты лозунг беларускіх паэзіястаў». На стэндзе — малюнак кішчы з аздавак нашых беларускіх мастакоў — «Полыця», «Вясніна», «Вясніна» і іншых. Гаспадары былі вельмі гасціннымі, ватпавя.

Потым мыхта з нас заўважыў на стэндзе верш. Ён быў таксама на беларускай мове і прысвечаны нам.

Мы зацікавіліся:

— Хто аўтар гэтых радкоў?

— Кастусь Новікаў, наборчык нашай друкарні.

— Акуль ён ведае беларускую мову?

— Нашы сябры ўсміхаліся:

— Ён ведае некалькі моў: перакладае з беларускай мовы на польскую, з польскай — на літвоўскую. Вершы піша.

Хутка мы пазнаёмліліся з Кастусём Новікавым. Больш за трыццаць гадоў працуе ён у Вільнюскай друкарні. Набралі творы Максіма Танка, Міхаса Машары на па-чэцку іх творчасці.

З гэтага часу Кастусь палюбіў мілагучную беларускую мову і літаратуру, а дае і сёння ёй свой вольны час. На польскую мову ён перакладаў шмат вершаў Максіма Танка, да юбілейных дзён Францішка Багушэвіча зрабіў пераклад артыкула Сцяпана Александровіча «Голас і сэрца Беларусі» — на польскую і літвоўскую мовы. У асабісты бібліятэцы Кастуся Новікава ёсць радкія выданні кніг беларускіх пісьменнікаў.

М. ЛАЗАР, наборчык Маладзечанскай друкарні «Перамога», УЛ. МАНІМОНІЧ, карыктар.

З'ЕЗД ПІСЬМЕННІКАЎ ЗАХОДНІХ І ПАЎНОЧНЫХ ЗЯМЕЛЬ

У апошняй дэкада мая ў польскім горадзе Ольштыне з'явіўся VIII з'езд пісьменнікаў Заходніх і Паўночных зямель. У ім прынялі ўдзел звыш трыста прадстаўнікоў ад Ольштынскага, Уроцлаўскага, Апольскага, Шчыцінскага і іншых ваяводстваў.

З вывадзі прамовай на з'ездзе выступіў сакратар ЦК ПАРП тав. Зянон Клішча. Ён падкрэсліў, што пісьменніцкі форум аб'яднае ў адзін фронт тых, якіх уяўляе польскі народ, усё перадае чалавецтва аднаго чалавечы 20-гаддзе перамогі над фашысцкай Германіяй, 20-гаддзе ўз'ядання Заходніх і Паўночных зямель з Польшчай. Тав. Клішча ахарактарызаваў поспехі польскіх пісьменнікаў у пасляваенным дзесяцігоддзі, вызначыў іх чарговыя заданні на будучыню сацыялізма ў галіне культуры. З дакладам «Літаратуры рух на ўз'яданых зямлях» выступіў Уладзіслаў Аградынскі.

ЛІРЫКА — ПРАДМЕТ АБАВЯЗКОВЫ

«Гэта пачалося гды ты назад. Ва ўсіх кірунках Новасібірскага электратэхнічнага інстытута яркія афары заклікалі: «Праз тэлысць — першы Дзень паэзіі!» Ранішню і ўвечарны дэкарацыі інстытута радыё нагадалі: «Фізікі! Рыхтуюцца першае свята паэзіі! Уздзяліваюцца Аляксандр Пракоф'евіч, Ілья Сявільныч, Павел Антэкоўскі, якія прыслалі нам свае вершы. Прыхваліце!»

У Дзень паэзіі ў вялікай актываў зале не было нават на пад'юнах. Патраўнікі Ілья Сявільныча, Аляксандр Смердаў, Лізавета Сіодарт чыталі новыя вершы. Лізавета выхадзіла на сцэну пацываючы — са студэнтскага літаратурнага аб'яднання. Спаліваючы на п'ятых выступала Акуліна Сібірская аддзялення Акуліна навук. Дырэктар Інстытута ядзернай фізікі Тар Букер, прафесар Георгій Міргірка — «фізіка да мовы касцей» — гаварылі пра сваю любоў да вершаў. А Сяргей Собалеў, акадэмік, дырэктар Інстытута матэматыкі распачаў з моладдзю тэмпературную спрэчку: ці можна лічыць вершам рыфмаваную радкі, напісаную электронна-вылічальнай машынай? Акадэмік сцвярджаў: «Можна!» Апаэтыка была — спрадхадзеныя спрэчка «чыноў» не існуе. Ісціну ўстанавіць не ўдалося, але з гэтага дня акадэмік стаў вялікім сябрам пачынаючых паэтаў.

Сонечным красавічым днём студэнты напісалі пісьмо моладзі 80-х гадоў. Яны расказалі пра сваё жыццё, пра свае мары і імкненні, галоўнае з якіх — праца, шчасце, мір. На сцяне актываў залы, куды замурована пісьмо, устаноўлена мемарыяльная дошка. Калі бацька касмапаў-2 Сцяпан Цітоў пранасіў яе праз залу, над радамі ўзліццела песня. Хормайстар Новасібірскага акадэмічнага тэатра оперы і балета, заслужаны артыст РСФСР Яўгеній Кара, дырэктар аэрамаршалаў, які спынаў не на сцэне, а ў зале. Дзень кінцы дзю адукацыю справу — Дзень кінцы. Ісціны чытачка стала багачэйша на тымсяч тамаў — іх прынеслі з сабою юнакі і дзяўчаты. А ў зале разгарнуліся спрэчкі — дэкарацыі кніг пра студэнцкую лічышню ў залу.

У перапынках шумелі кніжны базар, дзе можна было купіць кніжку з аўтаграфамі пісьменнікаў. З шумным поспехам прайшла віктарыя, калі наву-

БЕССМЯРОТНАЯ ПЕСНЯ

Да 100-годдзя з дня нараджэння кіргізкага акына Тактагула Сатылганова

Тактагула Сатылганова... Гэта імя ўвакрасіла ў памяці лівічотных і сардэчных, горкіх і гняўных, палыміячых і мілагучных песні вялікага акына, самабытнага і нацыянальнага кіргізкага паэта. Як ніхто іншы, паэзія вельмі свой народ і ўмел гаварыць з ім проста і ясна, яго словы абуджалі ў сэрцах народа светлыя пачуцці. Ён клікаў да свабоды, братэрства, вучыў людзей родную зямлю.

Без песень Тактагула не магчыма ўявіць сабе і сучаснай Кіргізіі. Ён сёння сцяпаючы у жонкай сям'і: спяваючы, рабочыя ці інтэлігентна. З імі народ выходзіць на свята. І калі да ўзвядзіння песні акына прыносілі ў юрты вандарных пастыраў, дык сёння, у галы Сявільныч, у выданні Лявоніч, у Маскве і ў Фрунзе. Песні набылі другое жыццё, пра якое і не марыў Тактагула.

Літаратурная спадчына Тактагула бессмяротная не толькі таму, што ўся яна была і застаецца прызнана найвялікшай любві паэта да чалавека, але і таму, што ён самага паэта знітаваўся з лёсам свайго народа. Яго вольналюбывыя вершы выкалікі аласць у бацьку, мул і царскі чыноўнікаў, якіх жорстка прыцягалі акына, а тая і

«Калі акыні спявае прапрадзед — гэта не акына», — горадзіш адказаў Тактагула.

У тым гадзі, калі духавенства ўплывала на ўсе бакі жыцця народа, не кожны адважыўся б так востра высмейваць законы царшчаты, які рабіў гэта Тактагула. Разам з ім смяяўся ўвесь народ. У песні пра Сатратана і яго дачку ён ганіць і высмейвае старога, які прадаў дзючыну васьмідзесяцігадоваму багачу. Ён заклікае ўсіх заступіцца за дзючына, якіх бацькі ператвараюць у жывы тавар.

Тактагула пражыў доўгае і слаўнае жыццё. Ён першы з народных кіргізкага акынаў вітаў Вялікі Кастрычнік. Лепшыя свае паэтычныя творы акынаў прысвечыў Уладзіміру Ільічу Леніну.

Толькі, якія ведалі Тактагула, яго сябры і сявакі, маючы прывабы вобраз акына. Сардэчны, ласкавы сярод сяброў, ён рабіўся строга, в часам і аласны ў коле ізаічных прайшчючых.

100-годдзе з дня нараджэння Тактагула — свята ўсяго кіргізкага народа. Разам з імі яго будучы адначчя і ўсе іншыя народы Савецкага Саюза. Тактагула — чаруныя слова, выказнік народнага дум і ізаўлаў. Яго імя бессмяротнае таксама, як бессмяротнае яго натахненнае.

Т. АБДУМАНАУ, першы сакратар праўдны Саюза пісьменнікаў Кіргізкай ССР. (АДН).

ДЕПУШУ КІНЦУ ВЕРШАЎ

Цяпер адзіны ў Іркуцку, у Марка Сіргеева, другі — у тымна. Вяліка Казанцава, а трэці — Мая Барысава павяла ў Ленінград.

Ленінград, гораду-герою, які вставіў у сміртэльны бараньне з ворагам, быў прысвечаны нядаўні, чацверты Дзень паэзіі.

«Дні пераступілі ўжо межамі адной вну і сталі агучылім сямак моладзі Новасібірска.

Дзень паэзіі не заканчваецца ў актываў зале, — гаворыць рэктар інстытута Георгій Ільчышчык, — вершы гучаць у вакоях інтэрнату, пры абмеркаванні новых кніг у бібліятэцы і на старонках «Энергіі» — шматтыражнай газеты інстытута.

Што атрымліваецца ад такіх «дзёнаў» асабіста вы? — пыталася ў дэлавічкі фізікаў, якія вена спынаюцца. Васіль Мязюк, старшыня курскіх факультэта аўтаматыкі, адказаў на мой погляд, лакацічней і дэкарацыі за ўсіх:

«Паэзія і музыка, сустрэчы з музыкантамі, спрэчкі ад кнігач — усё гэта прымушае думаць аб прыгажосці жыцця».

Праекты, залікі, вясеннія экзамены — вось што хавае ілпер будучы машынабудавнік і фізікаў. Але і лірыка ў гэтым інстытуце — абавязковы прадамет.

Надзежда МЕЙСАК. (АДН).

НЕВЯДОМЫЯ СТАРОНКИ

Сваёй данастрычнай творчасцю Януб Колас выносіў усю масадырскую і напачатку 1920-х гадоў ішчачына прысуду. Пра што ён узе і пісаў, ён заўсёды меў на ўвазе сацыяльнае становішча народа. Але далёка не ўсё, створанае паэзіяром, магло ў тым умовах пабыць свет.

Значнае месца ў данастрычнай спадчыне Януба Коласа займае паэтычны сатыра. Ненавонь сатырычныя творы прывокаваліся, але большасць з іх гала распушчывацца толькі ў рукапісах. Увошчыныя звесткі пра іх павада, міу і пісьме да аўтара гэтых радкоў былі збора Януба Коласа К. Саўчу.

Як вядома, у 1907 годзе, вясноі ў вёсцы ў Вільні і працаваў у «Нашай Ніве». Гды з ім пазнаёміўся К. Саўчук, які вучыўся ў Віленскім наставічым інстытуце. Ужо ў той час верш «Малебен» выноўваў у тым часе пісаў і Януб Колас. Луца Гарбачэў, збора паэта на Нясвінскіх семінарыі, і Сявільныч студэнт наставічым нага інстытута. У. К. і падцігла на ўзор царноўнага пенсепаніна.

Адлеглым малебен. Чы нар нам прабабен. Зборавішча з чучу агарні! ПРЫПЫШ: Алаў, алаў, слава табе, божа!»

Тым чынам, верш напісаны не ў турме, як мернавалася да гэтага часу (гл. Збор творы Я. Коласа ў 12-ці тамак, т. 1, стар. 502, 1961 г.), а значна пазней.

ПОУНІЛАСЯ 90 гадоў з дня нараджэння аднаго з буйнейшых рускіх мастакоў Мікалая Паўлавіча Ульянава.

У Масквоўскім дзяржаўным музеі А. А. Пушкіна адкрылася выстаўка яго твораў.

Апошняя выстаўка Ульянава была арганізавана ў 1949 годзе, у год смерці мастака. Цяпер, пасля вялікага перапынку масківам зноў можа ўбачыць яго творы.

Адной з галоўных тэм ульянаўскай выстаўкі, разгорнутай у трых залах, з'яўляюцца пушкінскія работы мастака. У 1909 годзе ў альбоме таленавітага майстра паўтара дзесяці пераў паэтычнае Пушкіна.

«НОВЫ» НАПРАМАК АМЕРЫКАНСКАЙ КУЛЬТУРЫ

Паводле заявы амерыканскіх газет і часопісаў, у гэтай аб'яднаваецца «выбук культуры». Прычыны друк ам і ўсе большыя колькасці кніг па гэтым пытанні, даназвае, што гэты «выбук» з'яўля «адраваў» «аб-гравітаванна» і па сутнасці справы з'яўляецца сацыяльным апазіцыям на амерыканскай культуры. Другі ўвагідаючы на амерыканскі танец «вартуці».

«Нарэшце, «нэмп» мае свае нанацарыны. Гэта аб старыя сентыментальныя галаўдзіякія філмы, якіх у нас сорамна нават самому Галілею, або новай філмы, вядомыя як «падоўжаны» і «падоўжаны» Гэта тым філмы, якія зроблены ў «спраўдзеным духу «нэмп», і якія, дарэчы скажаць дамыну, юцяца па нахач. Некаторыя з гэтых філмаў — гэта поспя агіны чыніны. Азім з таіх філмаў «Палкія стварэнні» — паказ арты Гамесу-аў».

Чым жа займаюцца пакаліччымі і прыхільнікі «нэмп»? Яны кодыцца за пакунамі ў спецыяльных «магазінах «нэмп», дзе, як і правіла, па высючых цнаках прадуюцца старыя паламыныя лампы, паламына старыя мабільныя апараты, тэатральныя афішы даўно забытых п'есаў, словам усё, што, па словах «нэмп» «Нью-Йорк таймс», прыаслоў і можа здацца інавацыям, нанацарыны да нанаулы устарэлым».

Прыхільнікі «нэмп» звычайна ставяцца да густства і лічбаўнама да сур'язных рэчаў. Прыклад таёй лічбаўнамаці — пара багатых падараў-маладаўцаў, якіх нанауцы ў фешынебоўнае рэбне Нью-Йорка. Яны паведваючы нанауцы, нанауцы ў іх ўсё дзёна, зроблены спецыяльна

ПУШКІНІЯНА МКАПАЯ УПЛЯНАВА

Да канца жыцця Ульянава пушкінскай тэма заставаўся цэнтральнай у яго творчасці. «Пушкініяна» мастака ўключае каля 120 рэчываў, а частка з іх — усё найбольш значнае — асабіста сёння на выстаўцы. Асабліва цікавая цэнтральная работа Ульянава — яго слаўная паэтычная «Пушкіні з жоўкама на прымадворным балі перад люстрам» (1935—1937 гады).

У апошні раз масківам барчылі гэтую кніжку ў 1937 годзе на Пушкінскай выстаўцы.

Потым яна была вынесена ў Ленінград і экзпанаваўся ў Камеронавай галерэі.

Аднак не толькі Ульянаў-пушкініч паказаны на масквоўскай выстаўцы. Тут дэманструюцца яго пейзажы, партрэты, тэатральныя работы — усё разнастайна творчасці выдатнага рускага жызаліста.

АДН.

МАЛІВАНЫЕ БЕССМЯРОТНЫЕ

Маліваныя бессмяротныя і часцурныя рэчы: дарожныя знакі, рэкламы, вылічальныя машыны, асабіста мастакоў, якіх у нас сорамна нават самому Галілею, або новай філмы, вядомыя як «падоўжаны» і «падоўжаны» Гэта тым філмы, якія зроблены ў «спраўдзеным духу «нэмп», і якія, дарэчы скажаць дамыну, юцяца па нахач. Некаторыя з гэтых філмаў — гэта поспя агіны чыніны. Азім з таіх філмаў «Палкія стварэнні» — паказ арты Гамесу-аў».

«Нарэшце, «нэмп» мае свае нанацарыны. Гэта аб старыя сентыментальныя галаўдзіякія філмы, якіх у нас сорамна нават самому Галілею, або новай філмы, вядомыя як «падоўжаны» і «падоўжаны» Гэта тым філмы, якія зроблены ў «спраўдзеным духу «нэмп», і якія, дарэчы скажаць дамыну, юцяца па нахач. Некаторыя з гэтых філмаў — гэта поспя агіны чыніны. Азім з таіх філмаў «Палкія стварэнні» — паказ арты Гамесу-аў».

Чым жа займаюцца пакаліччымі і прыхільнікі «нэмп»? Яны кодыцца за пакунамі ў спецыяльных «магазінах «нэмп», дзе, як і правіла, па высючых цнаках прадуюцца старыя паламыныя лампы, паламына старыя мабільныя апараты, тэатральныя афішы даўно забытых п'есаў, словам усё, што, па словах «нэмп» «Нью-Йорк таймс», прыаслоў і можа здацца інавацыям, нанауцы да нанаулы устарэлым».

Прыхільнікі «нэмп» звычайна ставяцца да густства і лічбаўнама да сур'язных рэчаў. Прыклад таёй лічбаўнамаці — пара багатых падараў-маладаўцаў, якіх нанауцы ў фешынебоўнае рэбне Нью-Йорка. Яны паведваючы нанауцы, нанауцы ў іх ўсё дзёна, зроблены спецыяльна

«Нарэшце, «нэмп» мае свае нанацарыны. Гэта аб старыя сентыментальныя галаўдзіякія філмы, якіх у нас сорамна нават самому Галілею, або новай філмы, вядомыя як «падоўжаны» і «падоўжаны» Гэта тым філмы, якія зроблены ў «спраўдзеным духу «нэмп», і якія, дарэчы скажаць дамыну, юцяца па нахач. Некаторыя з гэтых філмаў — гэта поспя агіны чыніны. Азім з таіх філмаў «Палкія стварэнні» — паказ арты Гамесу-аў».

Чым жа займаюцца пакаліччымі і прыхільнікі «нэмп»? Яны кодыцца за пакунамі ў спецыяльных «магазінах «нэмп», дзе, як і правіла, па высючых цнаках прадуюцца старыя паламыныя лампы, паламына старыя мабільныя апараты, тэатральныя афішы даўно забытых п'есаў, словам усё, што, па словах «нэмп» «Нью-Йорк таймс», прыаслоў і можа здацца інавацыям, нанауцы да нанаулы устарэлым».

Прыхільнікі «нэмп» звычайна ставяцца да густства і лічбаўнама да сур'язных рэчаў. Прыклад таёй лічбаўнамаці — пара багатых падараў-маладаўцаў, якіх нанауцы ў фешынебоўнае рэбне Нью-Йорка. Яны паведваючы нанауцы, нанауцы ў іх ўсё дзёна, зроблены спецыяльна

«Нарэшце, «нэмп» мае свае нанацарыны. Гэта аб старыя сентыментальныя галаўдзіякія філмы, якіх у нас сорамна нават самому Галілею, або новай філмы, вядомыя як «падоўжаны» і «падоўжаны» Гэта тым філмы, якія зроблены ў «спраўдзеным духу «нэмп», і якія, дарэчы скажаць дамыну, юцяца па нахач. Некаторыя з гэтых філмаў — гэта поспя агіны чыніны. Азім з таіх філмаў «Палкія стварэнні» — паказ арты Гамесу-аў».

Чым жа займаюцца пакаліччымі і прыхільнікі «нэмп»? Яны кодыцца за пакунамі ў спецыяльных «магазінах «нэмп», дзе, як і правіла, па высючых цнаках прадуюцца старыя паламыныя лампы, паламына старыя мабільныя апараты, тэатральныя афішы даўно забытых п'есаў, словам усё, што, па словах «нэмп» «Нью-Йорк таймс», прыаслоў і можа здацца інавацыям, нанауцы да нанаулы устарэлым».

Прыхільнікі «нэмп» звычайна ставяцца да густства і лічбаўнама да сур'язных рэчаў. Прыклад таёй лічбаўнамаці — пара багатых падараў-маладаўцаў, якіх нанауцы ў фешынебоўнае рэбне Нью-Йорка. Яны паведваючы нанауцы, нанауцы ў іх ўсё дзёна, зроблены спецыяльна

«Нарэшце, «нэмп» мае свае нанацарыны. Гэта аб старыя сентыментальныя галаўдзіякія філмы, якіх у нас сорамна нават самому Галілею, або новай філмы, вядомыя як «падоўжаны» і «падоўжаны» Гэта тым філмы, якія зроблены ў «спраўдзеным духу «нэмп», і якія, дарэчы скажаць дамыну, юцяца па нахач. Некаторыя з гэтых філмаў — гэта поспя агіны чыніны. Азім з таіх філмаў «Палкія стварэнні» — паказ арты Гамесу-аў».

Чым жа займаюцца пакаліччымі і прыхільнікі «нэмп»? Яны кодыцца за пакунамі ў спецыяльных «магазінах «нэмп», дзе, як і правіла, па высючых цнаках прадуюцца старыя паламыныя лампы, паламына старыя мабільныя апараты, тэатральныя афішы даўно забытых п'есаў, словам усё, што, па словах «нэмп» «Нью-Йорк таймс», прыаслоў і можа здацца інавацыям, нанауцы да нанаулы устарэлым».

Прыхільнікі «нэмп» звычайна ставяцца да густства і лічбаўнама да сур'язных рэчаў. Прыклад таёй лічбаўнамаці — пара багатых падараў-маладаўцаў, якіх нанауцы ў фешынебоўнае рэбне Нью-Йорка. Яны паведваючы нанауцы, нанауцы ў іх ўсё дзёна, зроблены спецыяльна

СУСТРЭЧА Ў СТАРЫМ ЗАВУЛК

У гэтым цікім маскоўскім завулку, размешчаным у Замаскаўскай вобласці, вядомым чынам спрадхадзены, латомыя масківам, ахоўнікі звычайна і гісторыі свайго горада і вуліц і палітнічых паэзія.

Таня і наша знаёмка пэніснерна Дар'я Патроўна Саналава, якая больш за сорам гадоў працавала ў сталічных бібліятэках. Мы завіталі да яе на гадзіну бібліятэкары Дар'я Перамой, каб павішчаваць не і дачку, уздзяліваючы Вялікай Акічынай ваіны, са сям'яма.

Наведваць Дар'ю Патроўну — вялікая прыёмнасць. На сваім вольна знала німаля цінавак людзей, і сама нанаура Саналава і гэта маленікі літаратурны музей.

Нам, здавалася, пра ўсё перагаварылі, і наставалі час разставацца. Дар'я Патроўна нібы нанаура спыталася, ці ведаю я што-небудзь пра апошняга дні М. В. Гогаля, ці чытаў калі-небудзь запісы донатара Аляксея Тарасеніава.

Таня гэтай унікальнай кніжкі. Дар'я Патроўна паказала нам таніскама сямейны альбом з фатаграфіяма А. Т. Тарасеніава, фатаграфіяма А. П. Чэхава, фата даччын вайны, Станіслаўскага, нарэччя, нанаура запісы, папоўныя старадзюніна фатаграфія вялікага рускага матэматыка Паўла Львончына Чэбышава і яго бацькі, доміна, дзе нарадзіўся вучоны, яго магіла.

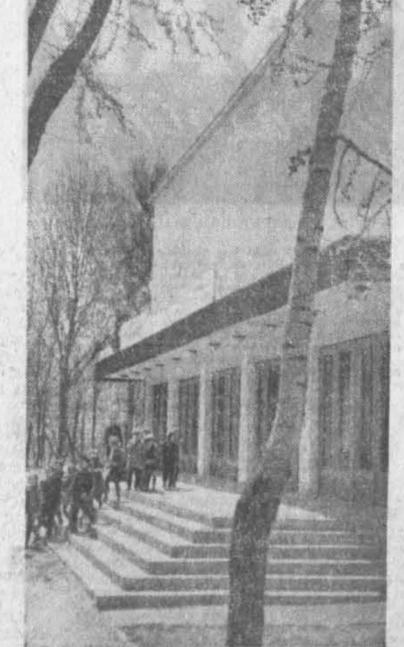
Але што агучыла паміж Чэбышавым і Тарасеніавам? Чаму паміць пра Чэбышава таніскама нанаура павішчаваць з гэтым доме?

Усё тлумачыцца проста. Адзіны час былі студэнт медыцынскага факультэта Маскоўскага ўніверсітэта А. Т. Тарасеніаў памагаў Чэбышаву рыхтавацца па латыні. Сестра Чэбышава — Лізавета Львончына была замужам за Тарасеніавам.

Тым чынам, вядома, німаля. Жыццёвыя ліні сцігла, непрыметна. Захоўваюцца ў іх зна паміцьку ў сямейных архівах, бібліятэках і альбомых вядомых мастакоў для навукі і культуры нашай краіны, рэкламы і аўтарытэту слаўных людзей.

І яны былі ўзбаўнічымі нашаму ведаў аб роднай Маскве, аб слаўных рускіх людзях, наці б матэрыялы хатніх архіваў часцей асцяпаліся ў прэсе, на тэлебачанні, папулярна асцяпаліся ў спецыяльных выданнях, у якіх даўно дырэктар вывадохіцца.

Міхаіл ЦІЛЕПІН, Міхаіл ЦІЛЕПІН. (АДН).

У Магілава адкрыўся летні сезон у новым зямельным тэатры, які размешчаны ў пераулку культуры і адпачынку. У гэтым пераулку, прыгожым абстаўленай зале, утварыўся фашы-графічныя пакоі для чытаў.